

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 09.10.2002, sp. zn. 21 Cdo 85/2002, ECLI:CZ:NS:2002:21.CDO.85.2002.1

Číslo: 57/2003

Právní věta:

Má-li podání, kterým žalobce uplatnil změnu návrhu (§ 95 odst. 1 o. s. ř.), vady, které brání pokračování v řízení o změněném návrhu, pokusí se předseda senátu postupem podle ustanovení § 43 o. s. ř. o jejich odstranění. V případě, že tyto vady nebudou přes výzvu předsedy senátu odstraněny, má to za následek, že soud k takovému podání nepřihlíží (§ 43 odst. 2 o. s. ř.).*)

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 09.10.2002

Spisová značka: 21 Cdo 85/2002

Číslo rozhodnutí: 57

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení před soudem

Předpisy: 99/1963 Sb. § 43
§ 95 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se žalobou ze dne 15. 3. 1993, která byla podána u Okresního soudu Plzeň-město dne 29. 3. 1993, domáhal, aby bylo určeno, že okamžité zrušení pracovního poměru, které mu dala žalovaná dopisem ze dne 27. 1. 1993, je neplatné, aby žalované bylo uloženo zaměstnávat dále žalobce ve funkci „ved. prov. tech. pracovníka – vedoucí provozu kotelen“ a aby mu žalovaná zaplatila „příslušnou náhradu ve výši průměrného výdělku od dne 9. 2. 1993“, kdy jí oznámil, že trvá na dalším zaměstnávání, „až do doby, kdy mu žalovaná umožní pokračovat v práci nebo kdy dojde k platnému skončení pracovního poměru“, s tím, že „příslušnou částku je žalovaná povinna zaplatit do tří dnů včetně úroků ve výši v daném místě a čase obvyklém“. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že se vytýkaného porušení pracovní kázně nedopustil a že trvá na tom, aby ho žalovaná i nadále zaměstnávala.

Okresní soud Plzeň-město rozsudkem ze dne 20. 12. 1993 určil, že okamžité zrušení pracovního poměru ze dne 27. 1. 1993 dané žalobci žalovanou je neplatné. Na základě provedených důkazů dovodil, že okamžité zrušení pracovního poměru, které žalovaná dala žalobci podle ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce, je neplatným právním úkonem. V odůvodnění rozsudku soud prvního

stupně dále uvedl, že „z důvodu procesní ekonomie“ rozhodl jen o části předmětu řízení (o neplatnosti rozvázání pracovního poměru), neboť tento „výsledek řízení“ může mít význam i pro rozhodnutí o nároku na náhradu mzdy za dobu od 9. 2. 1993.

Poté, co uvedený rozsudek nabyl (podle potvrzení obsaženého ve spise) právní moci dnem 10. 2. 1994, Okresní soud Plzeň-město rozsudkem ze dne 8. 9. 1994 ve znění usnesení ze dne 18. 11. 1999 žalované uložil, aby zaplatila žalobci 10 273 Kč, žalobu o zaplacení dalších 41 283 Kč a o zaplacení 3% úroku z částky 51 556 Kč za dobu od 10. 7. 1994 do zaplacení zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit „Českému státu - Okresnímu soudu Plzeň-město“ na soudním poplatku 2064 Kč a že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 500 Kč. Soud prvního stupně zjistil, že náhrada mzdy z neplatného rozvázání pracovního poměru za dobu od 9. 2. 1993 po dobu 6 měsíců ve výši 35 550 Kč byla žalobci proplacena, a dovodil, že žalobce má nárok též na náhradu za dobu od 10. 8. do 20. 9. 1993 a za měsíc leden 1994 ve výši 10 273 Kč. V době od 21. 9. 1993 do konce roku 1993 byl žalobce zaměstnán u T. z. v P., kde dosahoval výdělek, jen o něco málo nižší než průměrný výdělek u žalované; náhrada mzdy mu proto za toto období nenáleží. V únoru 1994 žalovaná umožnila žalobci nastoupit zpět do zaměstnání a dopisem ze dne 15. 2. 1994 mu dala výpověď z pracovního poměru podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. c) zák. práce. Požadavek na zaplacení dalších 41 283 Kč proto není důvodný.

K odvolání žalobce Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 7. 7. 2000 rozhodl tak, že se odvolání proti vyhovujícímu výroku rozsudku soudu prvního stupně odmítá a že v dalších výrocích se rozsudek soudu prvního stupně zrušuje a věc se vrací v tomto rozsahu soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Odvolací soud vytknul soudu prvního stupně, že ve věci rozhodl, ačkoliv „rozsudečný návrh je nejasný a neurčitý“ a bude třeba žalobce „znovu poučit, aby své nároky jasně a jednou částkou vyčíslil“. Soud prvního stupně nevzal v úvahu ani to, že žalobce v podání ze dne 16. 8. 1994, jímž doplňoval žalobu, uplatnil další nároky nesouvisející s neplatným okamžitým zrušením pracovního poměru (doplatek mzdy po opětovném nástupu žalobce do práce a doplatek odstupného v celkové výši 15 186 Kč) a že o této změně žaloby ve smyslu ustanovení § 95 o. s. ř. nerozhodl.

Okresní soud Plzeň-město poté usnesením ze dne 12. 6. 2001 odmítl žalobu, jíž se žalobce domáhal náhrady mzdy z neplatného rozvázání pracovního poměru, a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalobce, ačkoliv byl usnesením ze dne 21. 2. 2001 a opětovně přípisem, který mu byl doručen dne 21. 5. 2001, vyzván k odstranění vad žaloby, výzvě soudu nevyhověl, když „nevyčíslil nároky, jichž se domáhá, a ani neuvedl, z čeho tyto nároky dovozuje“. Žaloba proto musela být podle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř. odmítnuta.

K odvolání žalobce Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 14. 8. 2001 usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně v tom, že žalobce vady žaloby spočívající zejména v tom, že uplatněné nároky nebyly jasně a konkrétně vymezeny určitou částkou, přes výzvy soudu prvního stupně neodstranil, ačkoliv byl poučen o následcích této své nečinnosti. Podle názoru odvolacího soudu se žalobce za řízení „vázně pokusil vyčíslit své nároky“ jediným podáním, a to „návrhem na vyčíslení náhrady mzdy ze dne 10. 7. 1994 a jeho doplněním ze dne 16. 8. 1994“. I když z obsahu podání je, jasné, že se žalobce domáhal především náhrady mzdy za dobu, kdy na základě neplatného rozvázání pracovního poměru nemohl pro žalovanou vykonávat práci (za část února 1993 a následující měsíce do konce ledna 1994), a vyčíslil nárok za uvedené období, v rozsudečném návrhu jej přičítá k dalším dvěma uplatněným nárokům a odečítá částku, kterou „mu snad žalovaná vyplatila“, aniž by bylo zřejmé, na který ze tří uplatněných nároků bylo toto plnění určeno; výši nároku na náhradu mzdy z neplatného rozvázání pracovního poměru proto nelze zjistit, a to „dokonce ani výpočtem, který by snad soud mohl provést“. Nároky, kterých se v uvedeném podání žalobce domáhal zcela nově (náhrady mzdy za únor a březen 1994 a odstupného), navíc nejsou

„skutkově zdůvodněny“ (chybí vyličení rozhodujících skutečností) a nelze tedy dovodit, jaký skutek má být předmětem řízení. Úrok z prodlení žalobce vždy požadoval jako úrok „obvyklý“, nikdy jej nevyčíslil a ani neuvedl, od kterého dne jej požaduje. Soud prvního stupně proto žalobu správně podle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř. odmítl.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Popisuje v něm podrobně dosavadní průběh řízení a dovozuje, že odmítnutí žaloby bylo „zcela nedůvodné“, neboť z jeho podání bylo zřejmé, čeho se domáhá. Při určení výše náhrady mzdy soud měl vycházet z ustanovení § 61 zák. práce a z „příslušných ustanovení“ zákona č. 1/1992 Sb. Žalobce shrnuje, čeho se po žalované domáhá, a navrhuje, aby dovolací soud zrušil usnesení soudů obou stupňů, aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení a aby vyslovil právní názor „týkající se posuzování nároků vyplývajících z neplatného rozvázání pracovního poměru“.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o usnesení, proti kterému je podle ustanovení § 239 odst. 3 o. s. ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadené usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné a že rozhodnutí soudů je postiženo zmatečností. Proto rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žaloba je podání, kterým se zahajuje řízení před soudem. Žaloba musí obsahovat kromě obecných náležitostí podání uvedených v ustanovení § 42 odst. 4 o. s. ř. mimo jiné vyličení rozhodujících skutečností a musí z ní být patrné, čeho se žalobce domáhá (srov. § 79 odst. 1, větu druhou, o. s. ř.)

Rozhodujícími skutečnostmi se ve smyslu ustanovení § 79 odst. 1, věty druhé, o. s. ř. rozumí údaje, které jsou zcela nutné k tomu, aby bylo jasné, o čem a na jakém podkladě má soud rozhodnout. Žalobce musí v žalobě uvést takové skutečnosti, kterými vyličí skutek (skutkový děj), na jehož základě uplatňuje svůj nárok, a to v takovém rozsahu, který umožňuje jeho jednoznačnou individualizaci, tedy vymezit předmět řízení po skutkové stránce. Vyličením rozhodujících skutečností v žalobě plní žalobce též svoji povinnost tvrzení, uloženou mu ustanovením § 101 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Neuvede-li žalobce v žalobě všechna potřebná tvrzení, nejde o vadu žaloby, jestliže v ní vyličil alespoň takové rozhodující skutečnosti, kterými byl vymezen předmět řízení po skutkové stránce; povinnost tvrzení může žalobce splnit i dodatečně (při přípravě jednání nebo při jednání před soudem prvního stupně).

Požadavek, aby ze žaloby bylo patrné, čeho se žalobce domáhá (tzv. žalobní petit), nelze vykládat tak, že by žalobce byl povinen učinit soudu návrh na znění výroku jeho rozsudku. Žalobce uvede, čeho se žalobou domáhá, i tehdy, jestliže v žalobě přesně a jednoznačně označí povinnost (tak, aby ji bylo možné z obsahu žaloby bez pochybností dovodit), která má být žalovanému uložena rozhodnutím soudu. Požaduje-li žalobce peněžité plnění, musí být z žaloby patrné i to, jakou částku mu žalovaný má zaplatit, neboť soud nemůže účastníkům přiznat jiná práva a uložit jim jiné povinnosti, než jsou navrhovány, žalobní petit musí svým rozhodnutím zcela vyčerpat a nesmí jej – s výjimkou případů uvedených v ustanovení § 153 odst. 2 o. s. ř. – překročit; nemůže-li žalobce svůj peněžitý nárok přesně vyčíslit, musí jej uvést alespoň v přibližné výši.

Neobsahuje-li žaloba všechny stanovené náležitosti nebo je-li neurčitá nebo nesrozumitelná, předseda senátu usnesením žalobce vyzve, aby žalobu doplnil nebo opravil, určí mu k tomu lhůtu a poučí jej, jak je třeba doplnění nebo opravu provést (srov. § 43 odst. 1 o. s. ř.). Není-li přes výzvu předsedy senátu žaloba opravena nebo doplněna a nelze-li pro tento nedostatek v řízení pokračovat, soud usnesením žalobu odmítne, jestliže žalobce byl o tomto následku poučen (srov. § 43 odst. 2 o. s. ř.).

ř.).

V projednávané věci žalobce ve své žalobě ze dne 15. 3. 1993 mimo jiné požadoval, aby žalované byla uložena povinnost zaplatit mu „příslušnou náhradu ve výši průměrného výdělku od dne 9. 2. 1993“, kdy jí oznámil, že trvá na dalším zaměstnávání, „až do doby, kdy mu žalovaná umožní pokračovat v práci nebo kdy dojde k platnému skončení pracovního poměru“. Ze žaloby je nepochybný skutek (skutkový děj), na jehož základě uvedený nárok požadoval (tj. že šlo o nárok na náhradu mzdy z neplatného rozvázání pracovního poměru jeho okamžitým zrušením ze dne 27. 1. 1993), žaloba však byla neurčitá v tom, že přesně a jednoznačně nevymezovala období, za které se žalobce domáhal náhrady mzdy, a neúplná v tom, že neobsahovala uvedení peněžité částky, kterou měla žalovaná žalobci zaplatit.

S názorem soudů obou stupňů, že uvedené vady žaloby nebyly v průběhu řízení odstraněny, dovolací soud nesouhlasí.

Na výzvu soudu prvního stupně učiněnou při jednání dne 23. 6. 1994 žalobce reagoval podáními ze dne 10. 7. 1994 a 16. 8. 1994. Z obsahu těchto podání bez pochybností vyplývá, že žalobce požadoval náhradu mzdy z neplatného rozvázání pracovního poměru za dobu od 9. 2. 1993 do 10. 2. 1994 a že výši tohoto nároku stanovil celkovou částkou 85 867 Kč. Vedle těchto údajů, které jednoznačně směřovaly k odstranění vad žaloby ze dne 15. 3. 1993, uplatnil žalobce další nároky, které dosud nebyly předmětem řízení, a to „rozdíl mzdy za měsíce únor a březen 1994“ ve výši 5062 Kč a „rozdíl odstupného“ ve výši 10 124 Kč. Od celkového plnění ve výši 101 053 Kč žalobce odečetl částku 35 550 Kč, kterou mu žalovaná již vyplatila, a částku 13 947 Kč, kterou mu žalovaná „vyjádřila ochotu uhradit“. Názor odvolacího soudu, že není zřejmé, na který „ze tří uplatněných nároků“ toto plnění odečetl, nemůže obstát; z obsahu podání (s přihlédnutím k dosavadnímu obsahu spisu) je nepochybné, že částka 35 550 Kč byla žalobci vyplacena na uspokojení jeho nároku na náhradu mzdy z neplatného rozvázání pracovního poměru a že částka 13 947 Kč měla představovat náhradu za dobu od 10. 7. do 20. 9. 1993, tedy rovněž náhradu mzdy z neplatného rozvázání pracovního poměru.

Z podání žalobce ze dne 10. 7. 1994 a ze dne 16. 8. 1994 je patrné, že žalobce po odečtení částek 35 550 Kč a 13 947 Kč požadoval, aby mu žalovaná zaplatila 51 556 Kč; z toho připadalo na nárok na náhradu mzdy z neplatného rozvázání pracovního poměru 36 370 Kč, na nárok označený jako „rozdíl mzdy za měsíce únor a březen 1994“ 5062 Kč a na nárok označený jako „rozdíl odstupného“ 10 124 Kč.

Z uvedeného vyplývá, že žaloba v části, kterou žalobce požadoval náhradu mzdy z neplatného rozvázání pracovního poměru, netrpěla – poté, co ji žalobce doplnil a opravil podáními ze dne 10. 7. 1994 a ze dne 16. 8. 1994 – takovými nedostatky, pro které by nebylo možné v řízení pokračovat. To, že žalobce netvrdil všechny skutečnosti významné pro rozhodnutí ve věci (tedy že nesplnil beze zbytku svou povinnost tvrzení) a že při vyčíslení svého nároku zřejmě vycházel z náhrady mzdy v „čisté“ a nikoliv v „hrubé“ výši, nezpůsobuje neprojednatelnost žaloby; potřebná tvrzení, popřípadě změnu žaloby (tak, aby odpovídala „hrubé“ náhradě mzdy), může uvést (navrhnout) v dalším řízení; neučiní-li tak, může to být důvodem k zamítnutí žaloby zcela nebo zčásti, nikoliv však k odmítnutí žaloby podle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř.

S odvolacím soudem lze souhlasit v tom, že nároky označené jako „rozdíl mzdy za měsíce únor a březen 1994“ a „rozdíl odstupného“, které žalobce poprvé uplatnil ve svých podáních ze dne 10. 7. 1994 a ze dne 16. 8. 1994, nejsou „skutkově zdůvodněny“ a že tedy nelze dovodit, na základě jakého skutku (skutkového děje) se jich žalobce domáhá. Odvolací soud ve svém usnesení ze dne 7. 7. 2000 správně dovodil, že požadavky žalobce v tomto směru představovaly změnu žaloby a že se mohly stát předmětem řízení, jen jestliže soud tuto změnu žaloby připustil (§ 95 o. s. ř.). O připuštění či nepřipuštění uvedené změny žaloby – jak je zřejmé z obsahu spisu – dosud nebylo rozhodnuto a

podání, kterými byly tyto nároky uplatněny, nemohla být a také -jak vyplývá z výroku usnesení soudu prvního stupně ze dne 12. 6. 2001 - nebyla odmítnuta. Uvedená vada podání, kterými byly uplatněny tyto nároky, proto nemohla být důvodem k odmítnutí žaloby, kterou se žalobce domáhal náhrady mzdy z neplatného rozvázání pracovního poměru.

Má-li podání, kterým žalobce uplatnil změnu návrhu, vady, které brání pokračování v řízení o změně návrhu, pokusí se předseda senátu postupem podle ustanovení § 43 o. s. ř. o jejich odstranění. V případě, že tyto vady nebudou přes výzvu předsedy senátu odstraněny, má to za následek, že soud k takovému podání nepřihlíží, neboť nejde o podání, kterým by se zahajovalo řízení (srov. § 43 odst. 2 o. s. ř.). V posuzovaném případě nebyly k tomuto postupu splněny podmínky, neboť žalobce nebyl usnesením soudu -jak vyplývá z obsahu usnesení soudu prvního stupně ze dne 21. 2. 2001 - vyzván k doplnění uvedených podání o vyličení rozhodujících skutečností a ani nebyl poučen, jak je třeba doplnění provést.

S odvolacím soudem nelze souhlasit ani v tom, že by žalobce „nikdy“ nevyšel, jaké úroky z prodlení požaduje. Žalobce totiž -jak vyplývá z obsahu protokolu o jednání před soudem prvního stupně ze dne 8. 9. 1994 - ve svém přednesu uvedl, že „trvá na zaplacení částky 51 556 Kč, a to včetně 3% úroku z požadované částky od 10. 7. 1994 do zaplacení“. Požadavek na přiznání úroků z prodlení žalobce označil v tomto přednesu, který je třeba považovat s ohledem na jeho účel a smysl za odstranění neurčitosti žaloby ze dne 15. 3. 1993 v požadavku na zaplacení „úroku v daném místě a čase obvyklém“, dostatečně přesně a jednoznačně. Nelze proto důvodně dovozovat, že by v řízení nebylo možné pokračovat pro neurčitost žaloby v požadavku na přiznání úroků z prodlení.

Za dovolacího řízení vyšlo najevo, že rozhodnutí soudů je postiženo zmatečností podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř.

Řízení o náhradu mzdy z neplatného rozvázání pracovního poměru je řízením ve věci pracovní, o níž před okresním soudem jedná a rozhoduje senát (§ 36a odst. 1 písm. a/ o. s. ř.). Senát v řízení před okresním soudem jedná a rozhoduje i v případě odmítnutí žaloby podle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř., jde-li o žalobu ve věci pracovní (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 9. 1997 sp. zn. [2 Cdon 439/97](#), uveřejněné pod č. 53 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1998).

V posuzovaném případě rozhodla o odmítnutí žaloby usnesením ze dne 12. 6. 2001 u okresního soudu jako soudu prvního stupně -jak vyplývá z obsahu spisu i ze záhlaví usnesení - samosoudkyně Mgr. H. J. Soud prvního stupně tedy byl při uvedeném rozhodování nesprávně obsazen a odvolací soud způsobem vyplývajícím z ustanovení § 221 odst. 1 písm. b) a § 221 odst. 2 písm. a) o. s. ř. nezjednal nápravu. Dovolací soud k uvedené vadě ve smyslu ustanovení § 242 odst. 3, věty druhé, o. s. ř. přihlédl, i když nebyla uplatněna v dovolání.

Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu není správné; Nejvyšší soud je proto zrušil (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř.). Protože důvody, pro které bylo zrušeno usnesení odvolacího soudu platí i na usnesení soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí a věc vrátil Okresnímu soudu Plzeň-město k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

*) Jde o výklad občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. ledna 2001.